

DDC på Malmö högskolas bibliotek

025.

431

Abdc

DDC

mah

Maria Gullberg och Pär Egevad
Bibliotek och IT
Malmö högskola 2010.

MALMÖ HÖGSKOLA

Innehållsförteckning

1	<i>Bakgrund</i>	3
1.1	Dewey och SAB – en kort jämförelse	3
1.2	Seminarium om praktiska Deweyfrågor 27/1-10	4
1.3	Seminarium ”Dewey på hyllan” 16/2-10	4
1.4	DDC i ett folkbiblioteksperspektiv – två utredningar från BTJ.....	5
1.5	Definitioner	5
2	<i>Olika hylluppställningsalternativ</i>	6
2.1	Hylluppställning enligt SAB	6
2.2	Hylluppställning enligt DDC	6
2.3	Bruten hylluppställning	7
2.4	Blandad hylluppställning	7
2.5	Numerus currens.....	8
2.6	Klartext.....	8
3	<i>Diskussion om övergång till Dewey vid Malmö högskolas bibliotek</i>	9
3.1	Kungl. bibliotekets övergång till Dewey 1 januari 2011	9
3.2	Kunskapsorganisation	9
3.3	Hylluppställning vid Malmö högskolas bibliotek.....	10
3.4	Utmaningar i den lokala bibliotekskatalogen.....	10
4	<i>FÖRSLAG</i>	12
4.1	Nytt bestånd	12
4.2	Befintligt bestånd.....	12
4.3	Hylluppställning, samlingar och våra sÄrlösningar	13
4.4	Ryggmärkning	14
4.5	Placering av DDC-samling	15
4.6	Arbetsgång och arbetsgrupper.....	15
5	<i>Kostnader</i>	17
5.1	Kostnader i samband med övergång till DDC-baserad hylluppställning	17
5.2	Kostnader om man kvarstår i SAB	18
5.3	Kostnader i samband med numerus currens.....	18
Bilaga 1	<i>Idéskiss till Orkanenbiblioteket</i>	19
Bilaga 2	<i>Optimistisk tidsplan</i>	22
Bilaga 3	<i>Fortsatt hylluppställning enligt SAB vid Malmö högskola</i>	24
Bilaga 4	<i>Numerus currens ur ett Malmö högskola-perspektiv</i>	26
	REFERENSER	27

1 Bakgrund

Den 21 november 2008 beslutade Kungl. biblioteket att gå över till Dewey Decimal Classification, DDC. I mejlet som skickades ut på e-postlistan katalog@listserv.kb.se, skriver Magdalena Svanberg att beslutet fattades av riksbibliotekarien efter att Nationella referensgruppen ställt sig positiva till en övergång. "Målet med övergången är ökad internationalisering, rationalisering och höjd kvalitet på klassifikationsområdet"¹. Många vetenskapliga bibliotek (24 vetenskapliga bibliotek, däribland Malmö högskola) har därefter beslutat om en övergång till DDC som klassifikationssystem², men många av dem har ännu inte beslutat hur de ska hantera hylluppställningen.

1.1 Dewey och SAB – en kort jämförelse

SAB-systemet har 25 huvudklasser och de teologiska och humanistiska ämnena som utgångspunkt i sin kunskapsorganisation. Ämnen såsom geografi, historia och språk utgår från svenska förhållanden i SAB-systemet, medan DDC med sin indelning av vetenskaperna i tio huvudklasser utgår från ett amerikanskt perspektiv. Naturvetenskaperna har en mer framträdande roll i DDC än i SAB.

I SAB-systemet finns möjligheten att dubbelklassificera, medan man i DDC huvudsakligen väljer en klassifikationskod för varje dokument. Detta innebär att böcker inom ett ämne med dagens hylluppställning enligt SAB-systemet, kan placeras på olika avdelningar och att bibliotekskatalogen är ett viktigt redskap för att hitta önskade medier.³

I kandidatuppsatsen "Sverige och övergången till klassifikationssystemet DDC: problematiken med hylluppställning ur ett användarperspektiv" har Sofia Eriksson jämfört huvudklasserna i SAB och DDC.⁴ SABs huvudklasser G (litteraturvetenskap) och H (skönlitteratur) finns båda inom avdelning 800 i DDC. J (arkeologi), L (biografi med genealogi) och N (geografi och lokalhistoria) hamnar enligt DDC inom historia (900). DDCs huvudklass 300 (Social sciences) innefattar bl.a. samhällsvetenskap, politik, ekonomi, etnografi, socialantropologi, etnologi, militärväsen samt undervisning och pedagogik. Ämnesdidaktik hamnar på respektive ämne. Inom ämnena

¹ Magdalena Svanberg, *KB går över till dewey epost till KATALOG@listserv.kb.se* (Stockholm: Kungl. biblioteket, 2008) (läst 20081121).

² "Bakgrund - Kungliga biblioteket," Kungliga biblioteket, <http://www.kb.se/bibliotek/dewey/Bakgrund> (läst 20100318).

³ Miguel Benito, *Kunskapsorganisation : En introduktion till katalogisering, klassifikation och indexering*, 1 uppl. (Borås: Taranco, 2001), s. 189-97 (läst 20100412).

⁴ Sofia Eriksson, *Sverige och övergången till klassifikationssystemet DDC : Problematiken med hylluppställning ur ett användarperspektiv* (Umeå: Umeå University, Department of Sociology, 2009), s. 18-19, <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-27723> (läst 20100412).

religion, filosofi, psykologi, språk, konst, musik, teater, film, idrott, teknik, matematik, kemi, biologi, fysik och medicin stämmer avdelningarna ganska väl överrens i de båda systemen.⁵

DDC, som ägs av OCLC, har en redaktionskommitté på fem personer som på heltid arbetar med utveckling och underhåll av systemet. SAB-systemet underhålls av personer som utför arbetet utanför sina ordinarie arbetsuppgifter.⁶

1.2 Seminarium om praktiska Deweyfrågor 27/1-10

Torsdagen den 28/1 2010 träffades 31 bibliotekariéer från olika vetenskapliga bibliotek (Stockholms stadsbibliotek, Göteborgs stadsbibliotek och BTJ hade också varsin representant) för att rapportera om hur man tänker kring DDC-klassifikation och vilka lösningar kring hylluppställningar man diskuterat. Många olika förslag på hylluppställningar presenterades och förslagen var olika beroende på bibliotekens användargrupper, storlek, fysiska ytor, antal medier och ekonomiska förutsättningar. Alltifrån fullständig DDC-övergång, blandad uppställning, bruten uppställning och numrus currens diskuterades. Bibliotek med stora samlingar verkar föredra bruten uppställning eller numrus currens. Troligtvis kommer hylluppställningsalternativen bli mångskiftande inom det svenska biblioteksväsendet framöver.

1.3 Seminarium "Dewey på hyllan" 16/2-10

Tisdagen den 16 februari 2010 arrangerades konferensen "Dewey på hyllan" på Kungl. biblioteket. En del av konferensen utgjordes av en workshop där deltagarna fick diskutera möjligheter och problem med Dewey som hylluppställning. Många grupper betonade vikten av en användarvänlig hylluppställning. Likaså framhölls vikten av nationell samordning i frågor där det är möjligt. Nätverket Dewey Sverige⁷ är då en viktig samlingsplats. Många bibliotek har sett över sina hylluppställningar och är igång med mappningar av dessa mot Dewey. Många av deltagarna var positiva till ren Dewey-uppställning. På många forskningsbibliotek tänker man sig att börja med en ny Dewey-avdelning i samband med KBs övergång. Gemensamma rekommendationer kring t.ex. hantering av skönlitteratur, barnböcker och musik önskades av många konferensdeltagare och förslag om att den nya referensgruppen för Deweyfrågor kan jobba vidare med de gemensamma frågorna uppkom.⁸

⁵ *ibid.*, s. 19-22

⁶ Magdalena Svanberg, *Övergång till dewey decimal classification. vad skulle det innebära? : Delstudie 3 i katalogutredningen* (Stockholm: Kungl. biblioteket, 2006), s. 8-9, http://www.kb.se/Dokument/Om/projekt/avslutade/katalogutredning/delst3_slutrapport.pdf (läst 20100324).

⁷ Deweynätverkets webbplats: <http://swedewey.groupsie.com/main/summary>

⁸ "Dewey på hyllan," Svensk biblioteksforening, <http://www.biblioteksforeningen.se/konferens/Konf2010/dewey/konf1.html> (läst 20100423).

1.4 DDC i ett folkbiblioteksperspektiv – två utredningar från BTJ

Under våren 2009 genomförde Bibliotekstjänst, BTJ, en enkätundersökning om 22 olika biblioteks (folkbibliotek, skolbibliotek och högskolebibliotek) hylluppställning. Syftet var att få reda på hur olika typer av bibliotek organiserar sina samlingar samt vilka funderingar och önskemål de har kring hylluppställning och märkning av medier i framtiden samt hur biblioteken ser på klassifikation på sikt. I BTJs hyllutredning framkommer det att användarna oftast söker information direkt ute på hyllorna och att bibliotekens hylluppställning påverkar utlåningen. Undersökningen visar att 81,2 % av biblioteken (majoriteten av biblioteken i undersökningen är folkbibliotek) inte har några konkreta planer på att byta klassifikationssystem.⁹

Under 2009 genomförde BTJ också en Dewey-enkät (med 168 svarande) med syfte att undersöka kundernas (utgick från Bibliografisk Service) behov och attityder till eventuellt byte av klassifikationssystem.¹⁰ 65,1 % av biblioteken i undersökningen svarade att deras arbetsplats inte har diskuterat Dewey, 86,1 % svarade att de inte har tagit upp frågan om att byta klassifikationssystem¹¹ och 98,8 % har inga konkreta planer på att byta klassifikationssystem¹². Majoriteten av de tillfrågade (enkäten hade 183 mottagare) tycker att det är viktigt att bibliotek inom samma kommun använder samma system för hylluppställning.¹³

1.5 Definitioner

Dewey Decimal Classification förkortas i denna rapport till DDC, ibland kan även Dewey användas. Vi använder inte den svenska förkortningen DDK.

När vi skriver SAB eller SAB-systemet menar vi Klassifikationssystem för svenska bibliotek.

Malmö högskolas bibliotekssystem är levererat av Innovative Interfaces Inc. och heter Millennium.

Nationalbibliografin förkortas NB i rapporten.

Libris Voyager är benämningen på Libris katalogiseringsklient.

⁹ Elisabet Viktorsson, red., *BTJ:S hyllutredning : Rapport från enkätundersökningen* (Lund: Bibliotekstjänst, 2009), s. 21, <http://www.btj.se/filearchive/6/6709/Rapport%20BTJs%20hyllutredning.pdf> (läst 20100324).

¹⁰ *BTJ:S dewey-enkät 2009:1* (Lund: Bibliotekstjänst, 2009), s. 2, <http://corp.btj.se/filearchive/6/6905/BTJs%20Deweyenk%c3%a4t%202009-1.pdf> (läst 20100423).

¹¹ *ibid.*, s. 7-8

¹² *ibid.*, s. 13

¹³ *ibid.*, s. 15

2 Olika hylluppställningsalternativ

I detta avsnitt redogör vi för några olika hylluppställningsalternativ som är aktuella för denna utredning. De flesta bibliotek har klassifikationssystemet som en viktig utgångspunkt för hur samlingarna organiseras på hyllorna. Hylluppställningen är också viktig vid informationssökning för användarna då de kan gå till en viss hylla för att hitta medier inom ett visst ämne.

I rapporten *”Övergång till Dewey Decimal Classification : vad skulle det innebära : delstudie 3 i katalogutredningen”* nämns fyra tänkbare lösningar i hylluppställningsfrågan: 1) hylluppställning enligt SAB, 2) hylluppställning enligt DDC, 3) bruten hylluppställning och 4) blandad hylluppställning.¹⁴

2.1 Hylluppställning enligt SAB

Ett alternativ är att behålla nuvarande hylluppställning enligt SAB. Ett frågetecken blir då hur SAB-systemet kommer att utvecklas och uppdateras. Utmaningarna på det bibliografiska området är många och hur sammanslagningen av Burk och Libris kommer att påverka katalogiserings- och klassifikationsrutinerna vid svenska bibliotek är i dagsläget svårt att förutse. Kanske kommer folkbiblioteken att fortsätta efterfråga katalogposter med SAB-koder från BTJ samtidigt som många vetenskapliga bibliotek går över till DDC. Efter flera års diskussioner om en gemensam nationell svensk bibliotekskatalog, är KB och BTJ sedan våren 2010 överens om att göra Libris till nationell katalog. Förhoppningen är att den gemensamma nationella katalogen kan bli verklighet 2011¹⁵. För många svenska forskningsbibliotek fungerar inte SAB-systemet tillfredställande¹⁶ och DDC är mer finfördelat och innehåller fler klasser¹⁷.

Om man kvarstår i hylluppställning enligt SAB kommer konverteringstabellen mellan DDC-SAB att bli ett mycket viktigt redskap. Detta alternativ är beroende av resultatet av arbetet med att utveckla konverteringstabellen. Preliminärt kommer detta arbete att bli klart i augusti 2010.

2.2 Hylluppställning enligt DDC

En fullständig omedelbar övergång till DDC skulle innebära ett stort arbete med att förse alla medier med ny märkning och hyllorna måste placeras enligt Dewey-logik. De bibliografiska posterna måste då förses med DDC-kod som utgångspunkt för hylluppställning. Den största nackdelen är att denna modell kräver en stor arbetsinsats i form av att märka om och flytta om bibliotekens medier. De bibliografiska posterna till den äldre litteraturen måste förses med DDC-

¹⁴ Svanberg, *Övergång till dewey decimal classification. vad skulle det innebära? : Delstudie 3 i katalogutredningen*, s. 39f

¹⁵ Gunilla Herdenberg, "En gemensam nationell katalog," Kungl. biblioteket, <http://planarbete.kb.se/2010/03/08/en-gemensam-nationell-katalog/> (läst 20100308).

¹⁶ Svanberg, *Övergång till dewey decimal classification. vad skulle det innebära? : Delstudie 3 i katalogutredningen*, s. 3

¹⁷ *ibid.*, s. 10

kod som utgångspunkt vid hylluppställning antingen genom mappning eller omklassificering. Mappning kan bli problematisk då vissa avdelningar för SAB och DDC har olika indelningsgrunder.

Ett av de viktigaste argumenten för DDC är internationellt samarbete kring klassifikation och att svensk litteratur och svensk forskning synliggörs bättre om den är sökbar med DDC-kod. Mycket av den utländska litteratur som köps in till svenska bibliotek har klassificerats med DDC av nationalbiblioteket i utgivningslandet¹⁸. Möjligheten att importera utländska poster till Libris Voyager är mycket värdefull när det gäller katalogisering och klassificering av utländsk litteratur. Idag är OCLC en mycket värdefull källa. Denna funktion är viktig för rationaliseringen av katalogiserings- och klassifikationsarbetet.

Svensk biblioteksförningens utvecklingsråd rekommenderar en övergång till DDC och menar att det bästa skulle vara om det allmänna biblioteksväsendet i Sverige skulle använda sig av samma klassifikationssystem och konsekvensen av nationalbibliotekets beslut blir en övergång till DDC¹⁹.

2.3 Bruten hylluppställning

Detta alternativ skulle innebära att biblioteket behåller de samlingar som finns idag och att man från och med exempelvis förste januari 2011 ställer upp medierna enligt DDC, dvs. inköpt litteratur tom 2010 finns i en SAB-klassad samling och litteratur från 2011 återfinns i en DDC-samling. Att stanna vid en bruten hylluppställning skulle innebära att böcker inom samma ämnen hamnar på olika ställen i biblioteket. Nya medier, som ofta är mest efterfrågade, samlas i biblioteket och gallringen förenklas. Denna modell skulle eventuellt kräva en hyllista enligt DDC och en viss omflyttning av böcker. SAB-samlingen skulle behöva komprimeras kontinuerligt.

2.4 Blandad hylluppställning

Blandad hylluppställning skulle innebära att varje bok som katalogiseras efter övergången till DDC märks med både SAB-kod och DDC-kod, tex Ab/020 Svensson. De nya böckerna placeras tillsammans med de äldre böckerna. Gavlar och knubbar skulle kunna märkas exempelvis Biblioteks- och informationsvetenskap /Library and information sciences - Ab/020. Klartexterna lyfts fram istället för klassifikationskoderna. På hyllan placeras böckerna tillsammans och SAB-strukturen för hyllorna kan behållas. Om man senare vill gå över till en DDC-baserad uppställningsstruktur av hyllor behöver böckerna från före övergången märkas om. En fördel med denna modell är att böcker inom samma ämne kommer att placeras tillsammans och att "hyllbrowsing" blir möjligt för användarna. Att stanna vid en blandad uppställning kräver en matchning av SAB-hyllistor med någorlunda motsvarighet i DDC-kod samt nya gavelskyltar och

¹⁸ *ibid.*, s. 8

¹⁹ Svensk biblioteksförning, *Dewey som klassifikationssystem – varför bör vi byta ut SAB? : Rapport från svensk biblioteksförningens utvecklingsråd för media och samlingar* (Stockholm: Svensk biblioteksförning, 2008), s. 4 (läst 20100311).

knubbar. Biblioteken behöver bestämma vilket klassifikationssystem som ska styra hyllornas organisationsstruktur. Nackdelar med denna modell är bl.a. att alla SAB-koder inte har någon motsvarande DDC-kod, vissa SAB-koder har flera motsvarande DDC-koder och en del DDC-koder har ingen föregångare i SAB-systemet. Vissa hyllor skulle då inte komma att tillföras nya medier²⁰. Äldre litteratur med SAB-signum kommer i viss mån att gallras ut och DDC-koderna kommer att ta över. Detta skulle så småningom kräva en omflyttning av böckerna enligt DDC-struktur för att användarna enkelt ska kunna hitta hyllorna.

2.5 Numerus currens

Många användare förstår inte dagens hylluppställningssystem med huvuduppslag och har därför svårt att hitta böcker. Numrens currens, uppställning av böcker efter löpande accessionsnummer, dvs. i den ordning biblioteket erhållit böckerna, skulle kunna underlätta för dessa användare. Detta alternativ skulle emellertid inte möjliggöra browsing. Med denna modell skulle katalogisatorerna behöva skapa ett system för tilldelning av löpnummer, men inte behöva ägna sig åt klassifikation. Hyllornas utrymme skulle kunna utnyttjas maximalt. Man skulle kunna kombinera olika varianter av SABs klasser eller Deweyklasser med numrus currens.

2.6 Klartext

Istället för att använda ett klassifikationssystem som grund för hylluppställning skulle en hyllista med klartexter kunna vara ett alternativ. Detta alternativ skulle möjliggöra "browsing", men förmodligen inget logiskt system för placering av hyllor på ett användarvänligt sätt. En alfabetisk följd av klartexter skulle kunna vara en möjlig lösning. Denna modell skulle kunna fungera på ett mindre bibliotek, men troligtvis inte på Orkanenbiblioteket.

²⁰ Magdalena Svanberg, "Dewey på KB" (Powerpointpresentation, Presentation Vid Dewey – let's do it! Seminarium Om Dewey Och Klassifikationens Roll Nationellt Och Internationellt – 5 Februari 2009, Kungl. biblioteket, Stockholm, 2009), http://www.kb.se/dokument/Bibliotek/utbildning/presentationer/dewey5feb2009/Dewey_Svanberg.pdf (läst 20100324).

3 Diskussion om övergång till Dewey vid Malmö högskolas bibliotek

I detta avsnitt diskuterar vi utredningens huvudförslag, att gå över till hylluppställning enligt DDC och vilka konsekvenser det kan ge.

Fredagen den 4 december 2009 ansvarade team katalog för ett biblioteksmöte med temat Dewey. På en workshop fick personalen i grupper "brainstorma" kring olika modeller för hylluppställning i samband med övergången till DDC. De flesta grupperna var positiva till hylluppställning enligt DDC.

3.1 Kungl. bibliotekets övergång till Dewey 1 januari 2011

Från och med DDC-övergången 2011 kommer Nationalbibliografen (NB) att klassificera enligt DDC istället för SAB. NB klassificerar det mesta av den svenska litteraturen. Tillsammans med de övriga LIBRIS-biblioteken skulle vi bara behöva klassificera det material vi hanterar före NB och det material NB inte katalogiserar. För den utländska litteraturen hoppas vi att vi enkelt ska kunna återanvända Deweykoder från utländska kataloger genom att till Libris kunna importera utländska poster på samma sätt som idag.

Att kunna ställa upp de nya böckerna utifrån DDC skulle vara det mest arbetsbesparande alternativet då majoriteten av alla bibliografiska poster vi importerar från Libris har Deweykoder. Här kan vi då välja om vi bara placerar den nya litteraturen enligt DDC eller om vi också vill börja organisera våra befintliga SAB-samlingar enligt DDC. Båda alternativen kräver att vi gör vissa förändringar i den lokala katalogen.

Av de titlar som köptes in till Malmö högskolas bibliotek under 2009 innehöll 28,3 % av de bibliografiska posterna Dewey-kod. Av de utländska titlar som köptes in till Malmö högskolas bibliotek under 2009 hade 65,4 % av de bibliografiska posterna Dewey-kod. De utländska titlar vi köper in och som inte finns vid något annat svenskt bibliotek förser vi idag med klassifikationskoder enligt SAB och ämnesord enligt Svenska Ämnesord.

3.2 Kunskapsorganisation

Att placera medierna enligt DDC skulle innebära en ny struktur för kunskapsorganisation än det sätt att organisera vetenskaper som SAB står för. Deweys grundmönster skiljer sig från SABs kunskapsindelning. SAB-systemet kritiserar ofta för att avdelningarna naturvetenskap, teknik och medicin inte är tillräckligt utbyggda. Samtidigt är systemen lättare att jämföra inom dessa ämnesområden. Skillnaderna är däremot större mellan DDC och SAB när det gäller avdelningar såsom juridik, historia, geografi, pedagogik, språk, litteraturvetenskap och skönlitteratur.²¹

²¹ Svanberg, *Övergång till dewey decimal classification. vad skulle det innebära?* : delstudie 3 i katalogutredningen, sid. 13

Dessa avdelningar i DDC utgår från amerikanska förhållanden och här återfinns många av Orkanenbibliotekets ämnen. SAB har dessutom olika tilläggsbeteckningar för medier och målgrupper som inte anges på samma sätt i Dewey. Till exempel samsorteras litteraturvetenskap och skönlitteratur i Dewey. Man skiljer inte heller på barn- och vuxenlitteratur i klassifikationskoden. För att framhålla valda delar av våra samlingar kan vi välja att bryta ut delar av vårt bestånd från Deweys grundmönster, t.ex. barnböcker, läromedel, skönlitteratur, SOU- och SBU-rapporter. Utbrytningarna kan då ske genom att vi skapar olika samlingar (locations i Millennium), t.ex. Barn, Läromedel och liknande. Om dessa olika samlingar ska innehålla medier med samma Dewey-klassning måste vi särskilja detta även på böckerna. Enklast är då att ange samlingen på bokens ryggetikett tillsammans med hyllplacering och huvuduppslag. I Millennium används även samlingsbegreppet (location) för att hantera boksorтерingsautomaten. Den sorterar böckerna till olika vagnar utifrån bokens samling.

3.3 Hylluppställning vid Malmö högskolas bibliotek

Idag utgår Orkanenbibliotekets och Biblioteket Hälsa och Samhälles medierylluppställning från SAB-systemet. På OD-biblioteket används ett hylluppställningssystem med klartexter. Vid ett byte av hylluppställning till DDC skulle flera avdelningar splittras och andra slås samman. En total omedelbar övergång till DDC för hylluppställning skulle innebära en stor arbetsinsats, men samtidigt skulle vi få ett system som är aktuellt och med stora möjligheter till precision.

Omorganiseringen och omflyttningen till DDC kan ske på flera sätt. Det kan ske med en stor ommärkning och en stor omflyttning. Det kan också ske med att böcker märks om efterhand och sätts antingen i en blandad samling eller i en ny samling. Nya böcker kan antingen bara märkas med DDC eller ha dubbel märkning och placeras efter SAB för att senare placeras efter DDC.

En annan variant på lösning är att biblioteket har två huvudsamlingar, en SAB och en DDC. Denna modell kan utvidgas till ständig överföring av böcker från SAB till DDC utifrån t.ex. ommärkning av återlämnade böcker. Med en ständig överföring uppkommer då ett behov av omflyttningar av samlingarna, dessa kan bli omfattande beroende på hur snabbt överföringen sker och hur samlingarna är lokaliserade i lokalerna. En annan nackdel med denna stegvisa övergång är att olika exemplar av samma titel kan hamna i olika samlingar vid en ommärkning i samband med återlämning. Samlingarna kommer även att ständigt vandra i lokalerna.

Mellan 2005-2008 har bibliotekens bestånd på Malmö högskola växt med 172 hyllmeter/år och samlingarna under denna period har växt med totalt 62 hyllmeter, dvs 110 hyllmeter har gallrats. Samlingarnas utveckling är viktig när vi ska beräkna plats och placering av samlingarna.

3.4 Utmaningar i den lokala bibliotekskatalogen

En av de utmaningar vi står inför om vi på sikt ska kunna gå över till en hylluppställning enligt Dewey är att hitta en bra lösning för hur de befintliga bibliografiska posterna i Millennium ska

kunna få så korrekta DDC-koder som möjligt och då helst med automatiserat förfarande. Ett annat viktigt beslut att ta ställning till är om vi ska skapa nya lokala hyllistor enligt DDC eller om vi ska ha flytande samlingar utan hyllistor (och då bestämma hur många decimaler av klassifikationskoden vi visar i OPACen).

En enkel väg vore att bara översätta nuvarande hyllplaceringar och använda dess motsvarighet i DDC. Problemet är att inte alla koder har en direktöversättning. Konverteringstabellen mellan SAB och DDC, som fortfarande är under utveckling, är ett viktigt redskap här. Libris kommer under slutet av 2010 och början av 2011 att påföra Deweykoder till SAB-klassat material i Libris med hjälp av konverteringstabellen. Senare kommer Libris-enheten att göra en översyn av hur ämnessökning kan göras i Libris och hur klassifikationskoderna kan bidra här.²² Vi skulle sedan via batch-import kunna hämta koder från Libris eller själva matcha vår lokala katalog direkt mot konverteringstabellen för den majoritet av poster som idag saknar Deweykoder. Av de bibliografiska poster²³ som idag (15/4 kl. 17.30, 2010) finns i Millennium innehåller 29,6 % en Dewey-kod.

I den lokala katalogen, Millennium, hämtas hyllplaceringen ifrån fält taggade med "c". Om det finns ett "c"-fält i exemplarposten så anges det som hyllplacering/call-number. Saknas detta i exemplarposten är det från det första "c"-taggade fältet i den bibliografiska posten som blir hyllplacering.²⁴ I Millennium blir detta då marcfält 852 (hyllplacering). I Millennium anges DDC klassningen i marcfält 082 och SAB-klassningen i marcfält 084. Fälten är taggade med ett "m" (marc).

Vid dagens katalogisering i Libris Voyager lägger vi våra lokala hyllplaceringar i marcfält 852 i Libris beståndspost. Detta fält kommer sedan med vid importen till Millennium, men dessa uppgifter i den bibliografiska posten används inte idag och hämtas endast till hyllplaceringen om hyllsignatur i exemplarposten saknas. Idag skrivs varje hyllsignatur manuellt in i exemplarpostens c-fält efter importen från Libris Voyager.

Till marcfält 852 (hyllplacering) i Millennium kan vi ändra så att informationen hämtas från t.ex. Libris marcfält 082 (DDC) istället för från Libris marcfält 852. Vid denna överföring skulle fältlängden kunna begränsas till 4 (-6) decimaler och utgöra det vi visar som hyllupställning i vår katalog.

²² Pia Leth, "Deweyprojektet. referensgruppsmöte 2010-05-20" (Minnesanteckningar, Kungliga biblioteket, Stockholm, 2010), <http://www.kb.se/dokument/Bibliotek/klassifikation/Referensgrupp2010-05-20Dewey.pdf>.

²³ Tisdagen den 13/4 kl. 11.15 (2010) hade Malmö högskolas bibliotek 176 796 medier (tidskrifter ej inräknade) fördelade enligt följande; HS-biblioteket 19411 exemplar i öppna hyllor och 962 exemplar i magasin, OD-biblioteket 10120 exemplar i öppna hyllor och 1529 i magasin, Kranenbiblioteket 11271 exemplar och Orkanenbiblioteket 133 503 exemplar. Att manuellt gå över till DDC om man räknar med 5 minuters arbete/bok skulle innebära en arbetsinsats på ca 14 733 timmar.

²⁴ Innovative Interfaces Inc., *Innovative guide & reference release 2009A* (Emeryville, CA: Innovative Interfaces Inc., 2009), s. 101343 (läst 20100407).

4 FÖRSLAG

Utredningens huvudförslag bygger på att vi börjar med en DDC-baserad hylluppställning i januari 2011. Målet är att långsiktigt övergå till en ren DDC placering, men det kan ta lite olika lång tid beroende på hur man prioriterar. Förslaget är tøjbart och är ämnat att kunna genomföras under färre eller flera års tid. Vi föreslår även att Orkanenbibliotekets övergång till Dewey påskyndas genom att cirkulationsböcker överförs kontinuerligt till Dewey.

De andra hylluppställningsalternativen redovisas i Bilaga 3 *Fortsatt hylluppställning enligt SAB vid Malmö högskola* och i Bilaga 4 *Numerus currens ur ett Malmö högskola-perspektiv*.

4.1 Nytt bestånd

Vi föreslår att nyinköpta medier från och med januari 2011 ställs upp utifrån DDC. Detta då vi anser att det är det mest arbetsbesparande alternativet då majoriteten av alla bibliografiska poster vi importerar från Libris kommer att ha Deweykoder.

4.2 Befintligt bestånd

Vi föreslår också att vi på sikt organiserar våra befintliga SAB-samlingar enligt DDC. För att de fysiska samlingarna ska kunna omorganiseras krävs förändringar i den lokala katalogen. Väljer vi att kvarstå i två samlingar, en SAB och en DDC, behöver de befintliga katalogposterna inte uppdateras.

4.2.1 Bibliografiska poster utan Deweykoder i Millennium

För att en total övergång till DDC ska vara möjlig behöver våra bibliografiska poster förses med Deweykoder. Cirka två tredjedelar av de bibliografiska posterna i Millennium saknar idag en Deweykod. Klassificeringsfälten i Millennium behöver då en genomgång. Bibliografiska poster utan DDC-klassificering skulle i första hand kunna få individuella DDC-klassificeringar via matchning av nuvarande SAB-kod mot konverteringstabellen SAB-DDC. Klassificeringen används sedan för att skapa DDC-hyllplaceringen. En körning i Millennium för att lista alla bibliografiska poster på fysiska medier utan DDC kan göras för att få en lista med ISBN-nummer för medier som saknar DDC-koder. ISBN-listan kan sedan matchas mot Libris eller andra öppna källor. Klassifikationskoder i Libris kommer att matchas mot konverteringstabellen DDC-SAB, något vi också kan matcha Millennium mot. Informationen bör då läggas i både 082 och 852. Eventuellt kan vi behöva bestämma hyllplaceringar manuellt för "restposterna". OCLC Classify²⁵ och Dewey Browser²⁶ kan bli viktiga verktyg för att få fram DDC-koder.

²⁵ OCLC, "Classify: An experimental classification web service," OCLC, <http://classify.oclc.org/classify2> (läst 20100428).

²⁶ OCLC, "DeweyBrowser beta v2.0," OCLC, <http://deweybrowser.oclc.org/ddcbrowser2> (läst 20100428).

Ett annat alternativ skulle vara att översätta dagens hyllistor mot konverteringstabellen så gott det går och använda dessa automatskapade koder för Dewey-hyllsignum för litteratur som idag är uppställd utifrån SAB-strukturen.

4.2.2 Bibliografiska poster med Deweykoder i Millennium

De lokala bibliografiska posterna med DDC-kod behöver en genomgång, katalogvård (kontroll av befintliga 082-fält). Därefter kan man överföra Deweykod från 082-fältet till 852-fältet (bör fungera med listning på bibliografiska nummer). Först bör dock 852-fältet rensas från gammal information. Importtabellerna måste även uppdateras så att 852 inte för över SAB placeringar.

Vi måste även besluta vad vi fortsättningsvis skriver i Libris beståndspost, även om vi inte skulle importera detta fält.

4.3 Hylluppställning, samlingar och våra särlosningar

För att underlätta övergången föreslår vi att vi anger DDC-hyllplaceringen i katalogposten (Millennium marc 852) och befintlig SAB-placering kvarstår i exemplarposten tills böckerna placeras enligt Dewey. Detta innebär en gemensam DDC hyllplacering för alla bibliotek i grunden, detta då DDC hyllplaceringen hämtas ifrån katalogposten. Detta medför även att ryggmärkningen kommer att se likadan ut oberoende på hur många böcker det finns per bibliotek och ämne. En konsekvens blir att vi inte behöver ha någon egentlig hyllista för något bibliotek. För att detta skall fungera behöver böckerna sättas upp i DDC-nummerordning (plus huvuduppslag) och knubbar kommer att placeras ut efter behov för att få naturliga avbrott. Detta medför att utbrytningar inte behöver göras, utan vid behov kan man bara sätta upp en ny knubb.

Alternativet är att vi gör på samma sätt som idag och bestämmer antalet decimaler för de lokala uppgifterna och gör hyllistor enligt Dewey. Det är svårt att uppskatta hur många decimaler som vi bör visa i katalogen. Praktisk erfarenhet och studiebesök på bibliotek som använder DDC på hyllorna och utbildningar i Dewey skulle underlätta ett förslag om hyllistornas vara eller icke vara samt antalet decimaler i hyllsignum.

Klassifikationskoden som hylluppställning på samtliga Mah-bibliotek skulle möjliggöra ett cirkulationssystem där böckerna placeras på det bibliotek de återlämnas. Millennium medger en sådan bokcirkulation. Detta skulle kanske minska transportererna mellan biblioteken och vi skulle kunna koncentrera transporter till att låntagarna ska kunna hämta böcker på önskat bibliotek. En fortsatt utredning om att införa en flytande samling inom alla bibliotek skulle kunna göras, men faller inte inom ramen för denna rapport.

För att lyfta fram vissa delar av våra samlingar på annat sätt än vad Dewey tillåter föreslår vi specialsamlingar för barnböcker (både skönlitteratur och faktaböcker), läromedel, SBU-rapporter och eventuellt även för SOU-rapporter och skönlitteratur. Vi tror att SBU- (och SOU-

rapporter) skulle kunna sättas i egna samlingar²⁷ på HS-biblioteket och Odontologiska biblioteket. Däremot föreslår vi att SOUer i Orkanenbiblioteket sorteras in i den vanliga samlingen, eftersom vi inte köper in fullständiga samlingar av SOU-rapporter. Orkanenbibliotekets skönlitteratur skulle kunna brytas ut och bilda en egen samling med bara skönlitteratur. För HS och OD bör det inte vara några problem att samplacera skönlitteraturen och litteraturvetenskapen, då detta bestånd inte är så omfattande på dessa bibliotek.

Läromedelssamlingen på Orkanenbiblioteket behöver inte märkas om eller ändra hyllsignaturer. Katalogvård av poster och eventuella ändringar av (Millennium-) locationer och hyllplaceringar behöver bara ske i katalogen. De flesta läromedlen har klassifikationskoder i vår lokala katalog, men inte alla. Läromedlen bör kunna läggas som egen samling med en hyllplacering som börjar med lämplig DDC kod och ämnesbeskrivning enligt den hyllista vi har för våra läromedel idag. DDC-koden bör vara med för att ge samlingen en naturlig plats i systemet samt bättre möjlighet för samlingsstatistik.

För att hantera boksorteringen behöver alla medier indelas i grupper. För detta används "location" i bibliotekskatalogen. Nya sådana behöver skapas i Millennium.

4.4 Ryggmärkning

I Millennium finns möjligheter att skriva ut ryggetiketter och denna möjlighet bör utredas vidare. Vid nästa release (2009b) av Millennium (sommaren 2010 vid Malmö högskola) ska automatiska ryggetiketter vara en möjlighet, något som är en förutsättning för en totalövergång till DDC på våra hyllor. Vi föreslår att de nya ryggetiketterna kommer att ha fält för DDC-placering, huvuduppslag, samling (location) och eventuellt bibliotekssigel.

För att kunna skriva ut samlingarna på etiketterna krävs en namngivningsstandard som är uttydbar med få bokstäver. Det är t.ex. inte möjligt att använda, "Orkanenbiblioteket Läromedel", då detta inte får plats på ryggetiketten. Motsatt skrivning är dock möjlig, "Läromedel Orkanenbiblioteket" då det på etiketten bara kommer in de första bokstäverna, t.ex., "Läromed". Samlingarnas namngivning måste även samordnas med det som syns i katalogen.

Även fler fält är möjliga om man väljer en etikett som täcker mer än ryggen, t.ex. streckkoden i ett eventuellt framtida RFID-system.

²⁷ Dessa samlingar behöver inte vara samlingar utifrån bibliotekssystemets logik. En enkel lösning kan vara att ange hyllplaceringen utanför DDCs ram, bara det stämmer med hur hylla visas i katalogen och, om ryggetikett används, hur ryggetiketterna skapas.

123.	DDC hylla
12345	
LUN	Författare / titel
samlX	Samling
mao	Bibliotek

Ryggetikettförslag

4.5 Placering av DDC-samling

För den nya Dewey-samlingen föreslår vi en uppdelad samling på Orkanenbibliotet, för HS-biblioteket ser vi det som möjligt att ha en samlad Deweysamling och för OD-biblioteket föreslår vi att ingen Deweysamling inrättas i förväg.

Ett förslag för Orkanenbiblioteket med tio delsamlingar finns i bilaga 2. Vi föreslår att de nya Deweyhyllorna sätts i anslutning till deras kommande placering i lokalen. I och med denna placering kommer inte samlingarna vandra i hela lokalen utan bara inom den tilltänkta nya placeringen. Den framtida strukturen på samlingarna kan även lättare sätta sig bland biblioteksanvändarna och personalen.

Biblioteken på OD och HS kan med fördel övergå till DDC innan Orkanenbiblioteket kommer dit. OD-biblioteket skulle kunna införa DDC före alla andra då deras klartextlösning ändå kommer att kräva en speciallösning. HS-biblioteket bör kunna konverteras i sin helhet vid ett tillfälle. Konverteringen av HS kan ge lärdomar att använda vid den stora rockaden på Orkanen. Vi presenterar ett förslag på tidsplan i bilaga 3.

4.6 Arbetsgång och arbetsgrupper

En förutsättning för att genomföra förslaget med bruten hylluppställning är att vi får fungerande etikettskrivare för ryggetiketter direkt från bibliotekssystemet, att ett nytt hyllplaceringsschema för den rumsliga placeringen görs upp, att nya samlingar (locations) skapas i Millennium, att nya böcker märks med DDC och placeras i en (utlokaliserad) DDC samling och att bibliotekssystemet uppdateras med DDC i samtliga bibliografiska poster.

Vill vi gå vidare i förslaget till en total DDC-övergång krävs det resurser för att cirkulationsböcker märks upp med ny DDC-ryggetikett och placeras i en DDC-samling, att gallring utifrån ej cirkulerade böcker sker ute på hyllorna, att resterande böcker märks upp med nya ryggetiketter och en fysisk omplacering av böckerna.

För att DDC-övergången ska bli hanterbar föreslår vi att följande arbetsgrupper skapas; en **Katalog-/Millenniumgrupp**, en grupp som arbetar med den **fysiska hyllplaceringen** och en **ommärkningsgrupp**.

Vi föreslår att Katalog-/Millenniumgruppen arbetar med förberedande arbete såsom att se till att DDC-koder finns i katalogposterna och att de är korrekta, få igång rutiner för nya ryggetikettutskrifter, se till att DDC syns i webben, skapa samlingar i Millennium och se till att boksorteringen fungerar.

Vi föreslår att en grupp arbetar med den fysiska hylluppställningen och arbetsuppgifter såsom att titta på hur DDC-samlingarna ska placeras i de olika biblioteksrummen, hyllplacering för övergångssamlingarna (tillfälliga DDC-hyllor), idéer för att dra samlingarna, skyltning av samlingarna samt titta på hänvisningssystemen.

Vi föreslår att en grupp arbetar med rutiner kring en eventuell ommärkning, skapande av ommärkningsstation och en eventuellt koppling till RFID.

5 Kostnader

I detta avsnitt försöker vi upptäcka var kostnader kan finnas, någon kvantifiering är dock inte gjord. Skiljelinjen för kostnaderna ligger i om vi skall gå över till DDC på sikt, tillämpa bruten hylluppställning, stanna kvar i en SAB-baserad hyllplacering eller välja någon form av numerus currens. Om man väljer att kvarstå i SAB finns det en risk att en omflyttning ändå måste ske i ett senare skede.

Utredningens huvudförslag bygger på att vi börjar med en DDC-baserad hylluppställning i januari 2011 och att vi sedan väljer om vi vill ha två samlingar eller gå över helt till DDC. Målet är att långsiktigt övergå till en ren DDC placering, men att det kan ta lite olika lång tid beroende på hur man prioriterar.

5.1 Kostnader i samband med övergång till DDC-baserad hylluppställning

5.1.1 Uppdatering av lokal bibliotekskatalog

Arbets tid i samband med katalogvård, programmering m.m. kommer att vara en av kostnaderna i samband med DDC-övergången. Vi skulle bl.a. behöva personal som arbetar med att rensa upp bland befintliga DDC-koder, tar bort gamla SAB-placeringar i katalogposterna (852), flyttar och bearbetar befintliga DDC koder mellan fält i befintliga poster, import av DDC-koder från andra källor, förser restposterna med DDC, katalogvård utifrån funna brister i ovanstående steg, uppdatering av importtabellerna samt test av de olika stegen.

5.1.2 Ommärkning av cirkulationsböcker

Vid en eventuell ändring av hylluppställningen för den äldre litteraturen utifrån Millenniums ryggettiketeringsmöjligheter skulle vi bl.a. behöva köpa in dator/datorer för ryggetiketter, skrivare för ryggetikett, bokplast för att plasta ryggetikett, bord/rullbord för märkning, eventuella extrahyllor samt strömuttag och nätverk. Personalresurser är en annan viktig aspekt.

Om det nya sättet att märka om böcker fungerar tillfredställande frigörs arbetstid för biblioteksassistensstjänst och felmärkning minskar. Man skulle kunna tänka sig en station för ommärkning i backoffice, så att möjlighet att märka om finns t.ex. i samband med kvällspass eller när vi har tillgång till extra personal.

5.1.3 Gallring

Om vi väljer en stegvis övergång till DDC kan gallringsarbetet underlättas och det kan troligtvis ske inom ramen för de resurser vi har till gallring idag.

5.1.4 Dra boksamlingen

För att dra boksamlingarna behövs troligtvis extrapersonal minst varje sommar och jullov.

5.1.5 Stora omflyttningen

Den stora omflyttningen är beroende av tidigare val i processen. Om man väljer att märka om cirkulationsböcker till DDC och om man väljer att ha den nya DDC-samlingen utspridd på sina kommande placeringar kan stora omflyttningen reduceras till en "smärre" efterjustering. En fördel är då att böckerna inte behöver dras så långt. Med en sammanhållen DDC-samling kan man tänka sig att man kan behöva dra hyllorna i större omfattning innan allt är klart. De olika delarna skulle då hamna på olika platser i rummen allteftersom.

I samband med förändringar i boksamlingarnas struktur och placeringar behöver vi på alla biblioteken göra om våra olika kartor, hänvisningstavlor i biblioteken, uppdatera Wagnerguiden, göra nya skyltar till bokhyllor- och hyllgavlar (först provisoriska och sedan permanenta) samt göra nya knubbetiketter. Vi behöver också uppdatera kartfunktionen i OPACen.

Vi behöver extra bokvagnar och tillfälliga hyllor för omflyttning. Dessa kan vi antingen hyra eller kanske använda Kranenbibliotekets hyllor.

Detta arbete kräver extra personalresurser.

5.2 Kostnader om man kvarstår i SAB

Om vi väljer att hålla kvar vid den hylluppställningslogik vi har idag kommer katalogisatorerna att få lägga mer tid på sekundärkatalogiseringen av de svenska böckerna än vad som görs idag. Om NB klassificerar enligt DDC och Librisposterna inte fortsättningsvis innehåller SAB-kod skulle vi få använda konverteringstabellen för att få fram lämpliga SAB-koder. Med denna modell skulle inga speciella kostnader för omskytning, märkning etc. uppkomma.

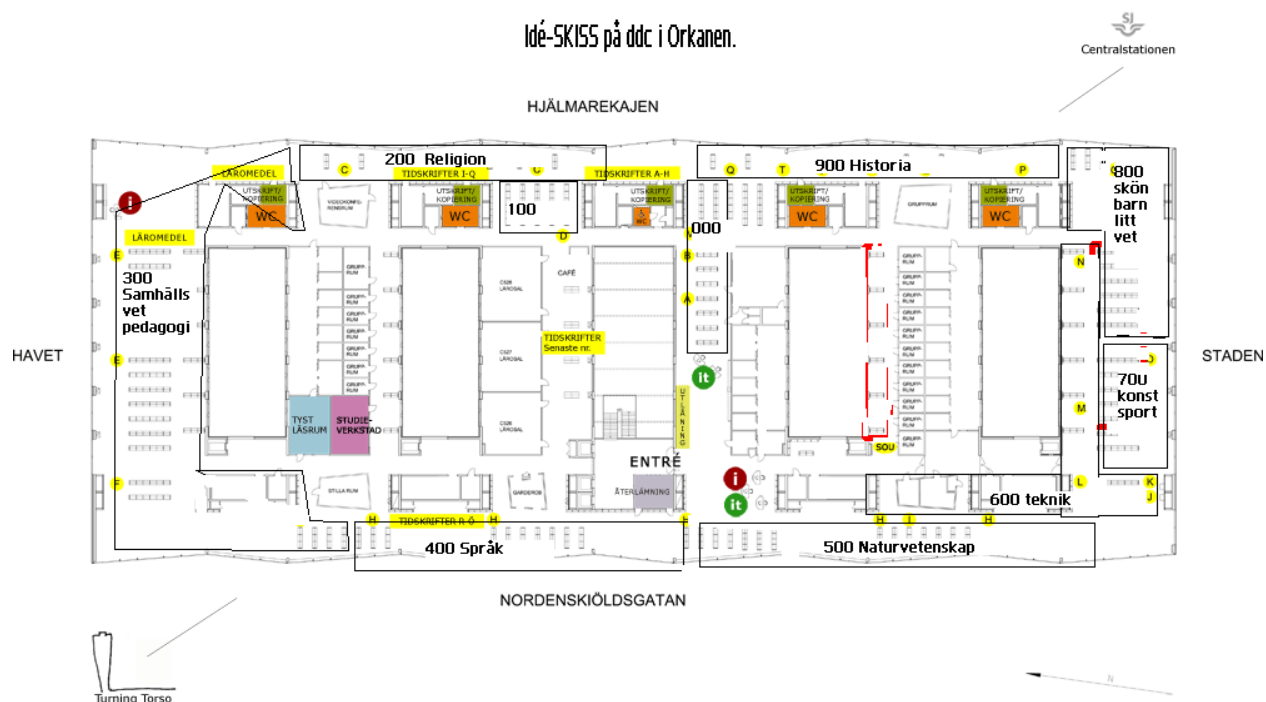
5.3 Kostnader i samband med numerus currens

Skulle vi gå över till någon modell av numerus currens (NC) skulle vi inte behöva ägna åt oss klassifikation mer än vid de poster vi primärkatalogiserar i Libris och därmed skulle eventuellt lite tid sparas. Vi skulle behöva utveckla en modell för att generera löpnummer, något som måste vara automatiskt. Även om vi väljer att enbart sätta nya böcker enligt NC skulle vi behöva bereda plats för dessa hyllor och behöva göra nya kartor m.m.

Bilaga 1 Idéskiss till Orkanenbiblioteket

För att få ett bättre grepp om kostnaderna och problemen med att flytta till en ny hyllupställning redovisar vi här en förenklad skiss på hur böckerna skulle kunna ställas upp i Orkanenbiblioteket. Utgångspunkten är att vi i stort följer dagens uppställningsmönster men då med DDC i stället för SAB. Vi har även valt att ha kvar samma startpunkt i samlingen som i nuvarande samling.

Den nuvarande samlingen är storleksberäknad med den s.k. SCAT-listan i Millennium. Ett bortfall på cirka 15% av böckerna sker i SCAT-listan. I jämförelsen mellan olika hyllor används endast antalet böcker helt utan hänsyn till böckernas olika storlekar. DDC-hyllornas storlek är beräknade utifrån en översättning av SAB-hyllorna. När lämplig översättning saknats har en överordnad SAB-klassning används.

Figur 1 Idéförlslag på DDC hyllplacering

SAB-avdelningarnas storlek 2010 i antalet exemplar. Kranen och Orkanenbiblioteket sammanslaget.

SAB	# ex
A	1600
B	5500
C	1200
D	5300
E	26500
F	6300
G	3000
H	11000
I	3600
J	200
K	4100
L	200
M	1400
N	1500
O	22200
P	5300
Q	6100
R	1900
S	200
T	1400
U	4500
V	3100
X	600
Läromedel	11400
råby ²⁸	1000
<i>summa</i>	<i>129100</i>

Tabell 1 SAB hyllornas nuvarande storlek

De nya DDC-avdelningarnas beräknade storlek i antalet exemplar.

DDC	# ex
000.	9100
100.	5200
200.	1500
300.	50700
400.	8900
500.	5200
600.	7600
700.	6600
800.	14000
900.	6400
reserv	8000
<i>summa</i>	<i>123200</i>

Tabell 2 DDC-hyllornas beräknade storlek

De olika flyttstegens storlek, se nästa sida för beskrivning av stegen.

flyttsteg enl nedan	# Flytta runt	# ut från samling	# in i samling
1	7100		
2	0		
3		6300	
4		250	
5	26500		
6		22200	22200
7		14000	14000
8		5700	5700
9		9800	
10	7100		
11		11400	11400
12		7000	7000
13			16350

Tabell 3 Flyttstegens omfattning i antalet böcker

²⁸ Råbysamlingen har idag mycket större plats än vad dess antal exemplar upptar på hylla.

Möjlig flyttordning för en komplett omflyttning

Idéskiss på hur en omflyttning skulle kunna organiseras i olika steg.

- 1 C och D endast intern omflyttning inom den egna samlingen. Eventuellt andra placeringar än 100 respektive 200 sätts på tillfällig DDC-hylla.
- 2 Lärobokssamlingen intakt
- 3 Avdelning F flyttas till tillfälliga DDC-hyllor
- 4 Råbysamlingen sätts i vitrinskåp och placeras på lämplig plats.
- 5 Sortera om E internt inom nuvarande EF dvs 300
- 6 Flytta O till 300 avvikande böcker till tillfällig DDC-hylla (utom 100-200)
- 7 Flytta G och H till 800 alternativt till 100-200-300 eller tillfällig DDC-hylla
- 8 Flytta I J R till 700 alternativt till 100-200-300-800 eller tillfällig DDC-hylla
- 9 Töm S T U V X till tillfällig hylla förutom 100-200-300-700-800.
- 10 Flytta om A B i 000 alternativt till 100-200-300-700-800 eller tillfällig DDC-hylla.
- 11 Töm Q P till 000-100-200-300-700-800 eller tillfällig DDC-hylla.
- 12 Flytta K M N till 900 alternativt till 000-100-200-300-700-800 eller tillfällig DDC-hylla
- 13 Flytta från tillfällig DDC-hylla, vilket även kan ske kontinuerligt varefter DDC-samlingarna uppstår.

Flyttningar att göra vid en komplett omflyttning.

40 700 böcker skall ändras inom sin nuvarande placering (C, D, E, A och B).

11 400 böcker kan eventuellt kvarstå (Lärobokssamlingen).

60 300 böcker kan flyttas från en hylla till en annan hylla utan mellanlagring (O, G, H, I, J, R Q, P, K, M och N).

16 350 böcker behöver mellanlagras på tillfälliga hyllor (F, S, T, U, V och X).

Innan den stora omflyttningen har samlingen utvärderats utifrån hur samlingen skall placeras i rummet. Medsols motsols etc.

Bilaga 2 Optimistisk tidsplan

Så snart som möjligt	Utskriftsrutin för ryggetiketter. Nya ryggetiketter. (sommaren 2010) Katalogvård utifrån DDC, skapande av locationer och samlingar.
hösten 2010	Bestäm plats för ny DDC samling.
vintern 2010	Gör plats för nya DDC samlingen och dra SAB-samlingen. Gör skyltar och justera hänvisningssystemen.
1/1 2011	NB klassificerar enligt Dewey. Start av ren DDC samling, fysisk samling och skapande av bibliotekssystemets nya samlingar som kommer att krävas för övergång till DDC.
	Libris-katalogposter tillräcklig många gamla har DDC överföring till lokal katalog
sommar 2011	Dra DDC-samling
höst 2011 vinter 2011 vår 2012	Start av nya ryggetiketter till cirkulationsböcker
sommar 2012	Dra DDC samling
tidigast sommar 2012	Större ommärkning av böcker som inte cirkulerat Omflyttningar OD och HS
sommar 2013-2014	Omflyttning Orkanen

Huvudgrp	aktivitet	typ fysisk förberedelse	1	2	3	4	5	6	7	8	1-2 mån	en sommar
tid		t.o.m. 31/12-2010	½-1 år	en termin	½-1 år	en termin	en månad	en månad	1-2 mån	en sommar	1-2 mån	en sommar
tididé	snabb		jan 2011	ht-11	våro sommar -12	ht-11	våro sommar -12	ht-12/13	ht-12/13	sommar -13	ht-12/13	sommar -13
tididé	personal, f böckerna		jan 2011	+1	+1	+1	+2	+2	+2	+4	+2	+4
tididé	länsam		april 2011	dec 2011	vt-2012	ht-12 vt-13	som 2013	ht/vt-13/14	sommar -14	ht/vt-13/14	sommar -14	
	personal				full bem	+½	+½	+2	+2	+2	+2	+4
Samlingar	Bestäm plats	F										
Samlingar	Gör plats	f										
Libris	Libris gör bara DDC	k										
Katalogvård	Rensa gamla DDC	k										
Katalogvård	Rensa SAB	k										
Katalogvård	Flytta DDC	k										
Katalogvård	Import DDC	k										
Katalogvård	Restposter DDC	k										
Katalogvård	importtabeller	k										
Katalogvård	test	k										
Katalog	Skapa samlingar	k										
Etikettskrivare	Koppla mot katalog	k										
Etikettskrivare	Skapa etikett	f										
Samlingar	ryggetikettsdesign	f										
Samlingar	Ny DDCsaml. i drift	f	O1									
Samlingar	dra samlingar Orkanen	f	dra	dra	d	d	d	d	d	d		
Samlingar	Gallra Orkanen	f			O2		Og					
Samlingar	märk cirk böcker ORK	f				T1						
Samlingar	märk cirk böcker OD	f				H1						
Samlingar	märk cirk böcker HS	f										
Etikettskrivare	Skrivut etiketter	f										
Samlingar	märk böcker Orkanen	f								O3		
Samlingar	märk böcker OD	f										
Samlingar	märk böcker HS	f										O4
Samlingar	Flytta Orkanen	f										
Samlingar	Flytta OD	f										
Samlingar	Flytta HS	f										
Samlingar	Gallra OD	f										
Samlingar	Gallra HS	f/k										
Skyftar	Skyftar provisorisk	f	x	x	x	x	x	x	x	x		orkanen
Skyftar	Skyftar fina	f									HSOD	orkanen
Visning	Wagnerguide	f/w	x	x								orkanen
Visning	utdelningskartor	f	r	r								orkanen
Visning	Väggkartor	f	r	r						r		orkanen
Web	webbanpassningar	w									r	
Samlingar	knubbar	f										
RFID	sätta på etiketter	f	DDCsaml.			+Cirk. Ork					+OD+HS	
Samlingar	flytta Råbysamling	f										

Figur 2 Skiss på tids och projektplan

Bilaga 3 Fortsatt hylluppställning enligt SAB vid Malmö högskola

Att behålla SAB-baserad hylluppställning innebär att vi inte skulle behöva flytta om eller märka om några böcker. Det skulle inte bli någon förändring för våra användare. En nackdel är att modellen kräver att både DDC och SAB måste upprätthållas. Nyinköpta medierna från och med 2011 måste förses med SAB-kod för hylluppställning, antingen manuellt eller genom mappning. Mappningen kommer att vara komplicerad, då vissa avdelningar inom SAB och DDC har olika indelningsgrunder. Vi skulle då inte utnyttja DDCs aktualitet och precision. Om vi väljer denna modell och då att lägga till SAB-kod manuellt får vi ett merarbete med att all nyförvärvad litteratur både ska förses med 084- och 082-fält.

Detta alternativ skulle troligtvis innebära att vi skjuter arbetet framför oss om underhåll av SAB-systemet stagnerar. Då kommer systemet i längden att bli ohållbart. Många forskningsbibliotek, som varit drivande då förändringar skett i SAB-systemet medverkar i Svensk Biblioteksförnings kommitté för klassifikation för svenska bibliotek och när dessa bibliotek övergår till DDC skulle SAB-systemet kanske stagnera.

Skulle underhållet av SAB-systemet fortsätta att baseras på folkbibliotekens och BTJs behov, skulle Orkanenbiblioteket och HS-biblioteket troligtvis kunna fortsätta att använda SAB-systemet för sina samlingar. Idag använder vi den åttonde upplagan av SAB-systemet och hur länge denna version skulle kunna användas utan att vidareutvecklas är svårt att förutse. SAB-systemet utgavs första gången 1921 och omfattade då 68 sidor. Tredje upplagan från 1950 har samma sidantal som den första utgåvan. Dagens SAB-system i tryckt version uppgår till 260 sidor, vilket är 46 sidor mer än sjätte upplagan från 1984. Sedan 2005 finns även SAB i elektronisk version e-SAB.

Om Libris-posterna enbart skulle ha DDC-klassifikation i framtiden skulle sekundärkatalogiseringen ta längre tid än idag om vi skulle välja att hålla kvar vid SAB som utgångspunkt vid hylluppställning. NB primärkatalogiserar majoriteten av den svenska litteraturen och vår sekundärkatalogisering av dessa böcker går fort idag. Konverteringstabellen DDC/SAB som håller på att utvecklas, skulle då bli ett mycket viktigt redskap. Onsdagen den 30/3 2010 gjorde vi en matchning av Orkanenbibliotekets hyllista mot konverteringstabellen DDC/SAB. Ca 18 % av hyllsignumerna saknade då översättning. Samma siffra för HS var 13 %. Att konstruera en helt ny SAB-kod tar ca 2-3 minuter. För poster med SAB-kod lägger katalogisatören i genomsnitt 0,2 minuter idag²⁹.

SAB-systemet kritiseras ofta för att avdelningarna naturvetenskap, teknik och medicin inte är tillräckligt utbyggda. Samtidigt är systemen lättare att jämföra inom dessa ämnesområden.

²⁹ Svanberg, *Övergång till dewey decimal classification. vad skulle det innebära? : Delstudie 3 i katalogutredningen*, s. 39f
ibid., s. 15.

Skillnaderna är däremot större mellan DDC och SAB när det gäller avdelningar såsom juridik, historia, geografi, pedagogik, språk, litteraturvetenskap och skönlitteratur³⁰. Dessa avdelningar utgår från amerikanska förhållanden och häribland hittar vi många av Orkanenbibliotekets ämnen.

³⁰ *ibid.*, s. 13

Bilaga 4 Numerus currens ur ett Malmö högskola-perspektiv

Vi har också tittat vidare på möjligheten med numerus currens, NC, vid Malmö högskolas bibliotek .

Alternativ att ta ställning till i samband med NC skulle kunna vara om endast nya böcker ska placeras i en ny NC-samling eller om även de äldre böckerna ska konverteras till NC. Sedan kan man också tänka sig olika varianter av NC; en rak nummerserie för hela samlingen och alla bibliotek, separata men raka serier för de olika biblioteken eller ämnesuppdelade nummerserier uppdelade på huvudämnen i DDC (eller SAB). Om endast de nyinköpta böckerna skulle placeras i en NC-uppställning blir det en risk att samlingen av äldre medier blir mer intressant än den nya för de som vill ”ämnesbrowsa”. För att en NC-samling skall komma till sin rätt bör nummerordningen ha en koppling till när boken anlant till biblioteket. Detta medför en inkonsekvens i systemet om vi inte först lägger in våra gamla böcker alternativt att vi reserverar den första delen av nummerserien till gamla böcker.

Om vi skulle se våra tre biblioteks medier som en samling och ha en gemensam nummerserie för alla bibliotek får vi små luckor i nummerserierna på Orkanenbiblioteket. På de mindre biblioteken blir det inga sammanhängande serier. De olika biblioteken skulle kunna ha separata nummerserier, så att det blir tydligt var böckerna hör hemma.

Med ämnesuppdelade serier blir det till viss del möjligt med ”ämnesbrowsing”, beroende på hur djupt i t.ex. DDC eller SAB man väljer att ämnesindela nummersviterna. Att endast använda huvudavdelningar skulle inte medge någon större möjlighet till ämnesbrowsing.

En titel med flera exemplar inköpta eller katalogiserade vid olika tillfällen skulle med NC-hyllupställning inte hamna på samma plats i biblioteket. Detta skulle innebära att användarna måste anteckna alla NC-placeringar på tillgängliga böcker om de letar efter en titel, eftersom någon annan kan ha hunnit ta boken innan man själv kommer fram till första boken man söker.

Om bokmärkningen skulle försvinna på en bokrygg skulle man få göra en större utredning på vilka böcker som finns inne och vilken bok man har.

REFERENSER

"Bakgrund - Kungliga biblioteket." Kungliga biblioteket.

<http://www.kb.se/bibliotek/dewey/Bakgrund> (läst 20100318).

"Dewey på hyllan." Svensk biblioteksforening.

<http://www.biblioteksforeningen.se/konferens/Konf2010/dewey/konf1.html> (läst 20100423).

BTJ:S dewey-enkät 2009:1. Lund: Bibliotekstjänst, 2009,

<http://corp.btj.se/filearchive/6/6905/BTJs%20Deweyenk%c3%a4t%202009-1.pdf> (läst 20100423).

Benito, Miguel. *Kunskapsorganisation : En introduktion till katalogisering, klassifikation och indexering*. 1 uppl. Borås: Taranco, 2001 (läst 20100412).

Eriksson, Sofia. *Sverige och övergången till klassifikationssystemet DDC : Problematiken med hylluppställning ur ett användarperspektiv*. Umeå: Umeå University, Department of Sociology, 2009, <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-27723> (läst 20100412).

Herdenberg, Gunilla. "En gemensam nationell katalog." Kungl. biblioteket.

<http://planarbete.kb.se/2010/03/08/en-gemensam-nationell-katalog/> (läst 20100308).

Innovative Interfaces Inc. *Innovative guide & reference release 2009A*. Emeryville, CA: Innovative Interfaces Inc., 2009 (läst 20100407).

Leth, Pia. "Deweyprojektet. referensgruppsmöte 2010-05-20." Minnesanteckningar, Kungliga biblioteket, Stockholm,

<http://www.kb.se/dokument/Bibliotek/klassifikation/Referensgrupp2010-05-20Dewey.pdf>.

OCLC. "Classify: An experimental classification web service." OCLC.

<http://classify.oclc.org/classify2> (läst 20100428).

———. "DeweyBrowser beta v2.0." OCLC. <http://deweybrowser.oclc.org/ddcbrowser2> (läst 20100428).

Svanberg, Magdalena. "Dewey på KB." Powerpointpresentation, Kungl. biblioteket, Stockholm,

http://www.kb.se/dokument/Bibliotek/utbildning/presentationer/dewey5feb2009/Dewey_Svanberg.pdf (läst 20100324).

———. *KB går över till dewey epost till KATALOG@listserv.kb.se*. Stockholm: Kungl. biblioteket, 2008 (läst 20081121).

———. *Övergång till dewey decimal classification. vad skulle det innebära? : Delstudie 3 i katalogutredningen*. Stockholm: Kungl. biblioteket, 2006,

http://www.kb.se/Dokument/Om/projekt/avslutade/katalogutredning/delst3_slutrapport.pdf (läst 20100324).

Svensk biblioteks förening. *Dewey som klassifikationssystem – varför bör vi byta ut SAB? : Rapport från svensk biblioteks förenings utvecklingsråd för media och samlingar*. Stockholm: Svensk biblioteks förening, 2008 (läst 20100311).

Viktorsson, Elisabet, red. *BTJ:S hyllutredning : Rapport från enkätundersökningen*. Lund: Bibliotekstjänst, 2009,
<http://www.btj.se/filearchive/6/6709/Rapport%20BTJs%20hyllutredning.pdf> (läst 20100324).